

המרכז הארצי לזכויות בחינוך

אסטרטגיות למארג יחסים במוסדות חינוך

שיתוף כל קול ההורים בחיי ביה"ס כמנוף להעצמה

תקציר:

התקנים הבין לאומיים לשיתוף הורים מביאים לתובנה על דרכים למעורבות המשפחה , בחיי ביה"ס , אלו הם **קווים מנחים לחיזוק ולאיוון ההורים** ביכולות של עצמם להיות שותפים לחינוך ברמות שונות ובתוכניות שונות בביה"ס. כאשר בתי ספר וקהילות עובדים ביחד, שניהם מחזקים מאחר וכל ישות משלימה את השנייה בדרך למקסם את חינוך התלמידים. שיתוף פעולה עם משפחות הוא רכיב מהותי של אסטרטגיה בכל רפורמה חינוכית.

חשוב להורים להיות גורם משמעותי בחינוך הילד גם בביה"ס ועל כן ראוי לנו לפתח מערכת של יחסים הדוקים יותר בין הבית וביה"ס ולא כמטרה חד פעמית, כאשר הדגשים יהיו: פיתוח האמון של הילדים בהוריהם (בתהליך הדדי) , פיתוח מיומנויות הורים להאמין בילדיהם ובצוותים החינוכיים, פיתוח עמדת ההורים והמורים כמגנים על ילדים, ואלה תוך פיתוח של תוכניות דינמיות במעורבות של ההורים לאורך זמן שיהיו ברי קיימא וארוכי טווח.

אחת המטרות החשובות היא: האמונה בהורים כמקור לעזרה, קביעת ערכים משותפים ומחויבות משותפת לחינוך הדור הצעיר. שיתוף אמיתי עם ההורים והמשפחות באה להזכיר שרק בדרך זו אנו מרוויחים אלה את אלה. כדי להביא הורים לרמת אחריות לחינוך הראויה ולמחויבות לערכים המשותפים שייקבעו במערך הבית ספרי שומה עלינו להיות אוריינים לרב תרבותיות של קהלי ההורים בכיתות ובבתי הספר, להתחשב במגוון התרבויות, תפיסות החיים והאידיאולוגיות המנחות כל בית.

אחד המחוננים הבולטים לאיכות הקשר בין הבית לביה"ס הוא ביצירת קשרים ותקשורת כנה וישירה עם ההורים מתוך הרגשה של שיתוף אמיתי, כאשר הורים ומחנכים בונים את סולם הערכים, ההתנהגויות ודגמים של שיתופי פעולה בנושאים שונים המתבססים על הווה ומכוונים לעתיד, מתפתחות מערכות יחסים בונות אמון, נוצרות פחות בעיות תקשורת על הפער בין תפיסות החיים והאידיאולוגיות השונות בנוגע לחינוך הילדים(כמו לדוגמא: פניית מחנכים להורים רק בעת התנהגות חיובית

המרכז הארצי לזכויות בחינוך

אסטרטגיות למארג יחסים במוסדות חינוך

ומיוחדת של תלמידים), מה שמקדם הידברות, כבוד הדדי, אמון ומימוש זכויות אדם לכל אחת מהקבוצות של ביה"ס.

יישום השיתוף מתבסס על כלים תקשורתיים שונים המוכרים לקהלים שונים, הכרות מעמיקה עם ההורים והילדים במיוחד סביב נקודות החוזק ומערך הפעילויות המועדפות של שניהם, לאפשר קיומה של מערכת תגובות ובקשות של הורים וילדים מביה"ס ללא חשש שיבולע לפונים:

תקשורת ישירה המתעדת מעקב אחר הפעולות השונות לתלמידים והורים, ע"י המחנכים וההורים הפעילים, קביעת כללים וקודים התנהגותיים הראויים ליישום במסגרת הבית ספרית (הפורמלית והבלתי פורמלית) במעגלי הידברות משותפים, תוך דיון מתמיד על הרלוונטיות לקיומם במסגרות השונות בביה"ס. ייזום של מערכת פנימית (בה חברים כל השותפים) הנותנת תמיכה להורים, תלמידים והורים, העונה על צרכים משתנים של קהלים אלו, החל מצרכים פיזיים ועד להתמודדות עם מצבי משבר, קושי בלמידה, קשיים בתקשורת בין הורים לילדים, מורים להורים, הזרמת מידע רלוונטי, הצעות להכרות הייחוד בכל תרבות, בנהלים ובדרכים לכבד כל תרבות, קשר בין השאיפות לבניית שותפויות חדשות, עיצוב והצעת פעילויות לימודיות משותפות תוך ידיעת המחוננים מראש, פיתוח סדנאות למידה משותפות כדי למקסם את יחסי ההורים והילדים בינם לבין עצמם ובינם לביה"ס וכו'. כאשר הורים זוכים ליחסי גומלין בתקשורת בין אישית יעילה ותדירה מבית ספר, המעורבות שלהם מתרבה, ההערכה הכוללת שלהם אל המחנכים משתפרת, והגישות החיוביות שלהן כלפי ביה"ס מתעצמות.

הורים המתנדבים לעזרת ביה"ס מהווים דוגמא אישית לילדיהם לתרום למען החברה בה חיים. הורים יבואו להתנדב בביה"ס רק כאשר הם ירגישו רצויים ומוערכים על פעולתם, וכי פעולתם משמעותית לחיי כל האנשים בביה"ס ובמיוחד לילדיהם. עזרת הורים מסוג כזה יכולה לבוא בשני אופנים: האחד – מתוך הקשת הצוות לפעולות מכוונות ומתוכננות, והשני: הרתמות הורים לפעולות בהם הם בוחרים לפעול במסגרות

המתאימות להם(ע"פ רצון הילד / או מקצועית או ע"פ זמינות, עצבו הזדמנויות לאלו עם זמן מוגבל וכו') ומבינים את טווח משמעות פעולתם בחיי ביה"ס עליהם ועל הסובבים אותם ביחסי גומלין אלו. בחירת ההזדמנות ע"י ההורים לפעול למען ילדם בביה"ס ולמען עצמם מתפרשת ע"פ רוב כמעורבות ושותפות עם המורים לחינוך איכותי יותר לילדים.

טובה בן ארי

tova@benari.org.il

המרכז הארצי לזכויות בחינוך

אסטרטגיות למארג יחסים במוסדות חינוך

פעילות כזו מעודדת אמון השתתפות של תלמידים בנתינה ובמציאת התחברות לפעולות התנדבותיות שונות בקהילה כמו גם משפרת את השגת התלמידים דרך מעורבות של ההורים.

חשוב להראות להורים את הערכת ביה"ס על השתתפות, להכיר תודה, להעריך את התרומות שלהם ולמצוא את הייחודי בכל הפעילויות שבחרו לבצע.

מתוך הנחה שהורים ותלמידים הם שותפים מלאים בהחלטות שמשפיעות על תלמידים ומשפחות אחרות בקהילת ביה"ס יש לזרז תהליכי שיתוף כאלה. שותפויות יעילות מתפתחות כאשר כל שותף מכובד ומורשה להשתתף בהחלטות הבונות תהליכים חינוכיים. אלו יגייסו את דעת ציבור ההורים והתלמידים שאינם שותפים פעילים לתמוך בתהליכים החינוכיים לכלל התלמידים ובתנאי שהם מתרחשים תוך שמירה על יישום זכויות האדם במישורים השונים.

כדי ליצור שותפויות מגוונות בחינוך יש לספק להורים מידע לגבי מכלול הנושאים הקשורים לחינוך, פדגוגיה עדכנית, זכויות הורים, זכויות תלמידים, שיטות הוראה, ואף נתונים סטטיסטיים כלליים.

סוגים שונים של מעורבות הורים יוצרים יתרונות שונים אצל ילדים ומתבגרים, לילדים אלו מוטיבציה גדולה יותר ללמידה ולמעורבות חברתית. כאשר הורים שותפים בבי"ס תלמידים משיגים יותר, בלי קשר לסטטוס סוציו אקונומי, אתניים או הרמה של חינוך של ההורים, התלמידים ניחנים בדרגות יותר גבוהות של מודעות ללמידה, נוכחות רבה יותר בשיעורים, השתתפות פעילה בלמידה בשיעור, הכנת שיעורי בית באופן עקבי. לתלמידים גישות חיוביות יותר לביה"ס והתנהגותם נאמנה לכללים ההתנהגותיים שנקבעו בשיתוף איתם ועם הוריהם. מחקרים מראים שלמחנכים ציפיות יותר גבוהות מתלמידים שהוריהם שותפים לתהליכים השונים בביה"ס. בתי ספר שעובדים בשיתוף עם משפחות שיפרו את מעמדו של מורה בעיני עצמו ובעיני ההורים והקהילה.

בתי ספר מצוינים מקדמים תהליכי שיתוף הורים כדי להביא להצלחת כל תלמיד ותלמידה אצלם.